

*І. В. Драган,
д. держ. упр., старший науковий співробітник, старший науковий співробітник
відділу методології сталого розвитку, Інститут демографії
та проблем якості життя НАН України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6906-5000>*

*І. О. Драган,
д. держ. упр., професор, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності,
Державний університет "Житомирська політехніка", м. Житомир
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5716-1273>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.7.193

ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

*I. Dragan,
Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Senior research fellow of the Department
of Sustainable Development Methodology, Institute for demography and life quality problems
of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv*

*I. Dragan,
Doctor of Science in Public Administration, Professor, Head of the Department of Law
and Law Enforcement Activities, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr*

PROJECT APPROACH TO THE STATE REGULATION OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY ON AN INNOVATIVE BASIS

Статтю присвячено аналізу теоретичних засад та практичного досвіду організації інноваційного міжнародного співробітництва в будівельній галузі України в умовах проектного управління.

Зазначено, що реалізація проектного підходу до державного регулювання міжнародного співробітництва в будівельній галузі на інноваційній основі дає змогу підвищити ефективність виробництва, покращити якість будівництва, сприяють економії ресурсів, зниженню витрат на експлуатацію будівель та вирішенню соціальних проблем населення, насамперед за рахунок забезпечення українців житлом, яке було зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру.

Доведено, що невід'ємною складовою міжнародної економічної діяльності вітчизняної будівельної галузі є розробка та реалізація міжнародних проектів, що різняться за типами, масштабом та складністю. Тому ключовим фактором успішної діяльності будівельної галузі стає ефективна реалізація інноваційних міжнародних проектів у виробничій сфері. У зв'язку з цим будівельна галузь, яка реалізує міжнародні проекти, стикається з потребою розробки методології управління міжнародними проектами, використання якої сприяє найкращому досягненню поставленої мети.

Зроблено висновок, що розглянуті у процесі аналізу організаційні та економічні інструменти неспроможні у повному обсязі використовуватися з метою управління міжнародними проектами, реалізованими підприємствами вітчизняної будівельної галузі. Зазначене пов'язано з низкою причин. По-перше, з появою у сфері управління міжнародними проектами специфічних ризиків. По-друге, відбувається посилення ролі людського та інформаційного капіталу у забезпеченні високих кінцевих результатів міжнародних проектів. По-третє, під час реалізації міжнародних проектів з'являються критичні відхилення фактичних параметрів проекту від запланованих значень.

The article is devoted to the analysis of the theoretical foundations and practical experience of the organization of innovative international cooperation in the construction industry of Ukraine in terms of project management.

It is noted that innovative international cooperation in construction makes it possible to increase the efficiency of production, improve the quality of construction, contribute to the saving of resources, reduce the costs of operating buildings and solve the social problems of the population, primarily by providing Ukrainians with housing that was destroyed as a result of a military emergency.

It has been proven that an integral component of the international economic activity of the domestic construction industry is the development and implementation of international projects of different types, scale and complexity. Therefore, the key factor in the successful activity of the construction industry is the effective implementation of innovative international projects in the production sphere. In this regard, the construction industry, which implements international projects, is faced with the need to develop an international project management methodology, the use of which contributes to the best achievement of the set goal.

It was concluded that organizational and economic regulatory tools considered in the process of analysis cannot be fully used for the purpose of managing international projects implemented by business entities of the domestic construction industry. This is due to a number of reasons. First, with the emergence of specific risks in the field of international project management. Such risks are formed under the influence of the macroeconomic situation, in particular, they are largely determined by the change in the vector of international cooperation. This leads to the emergence of logistical, production-technological, intellectual, environmental and other types of risks. Secondly, the role of human and informational capital in ensuring high final results of international projects is being strengthened. Thirdly, during the implementation of international projects, critical deviations of the actual parameters of the project from the planned values appear. This can be a change in the terms of project implementation and its budget due to the appearance of risks and disturbing influences. Therefore, in an international project implemented in the construction industry, additional expenses not provided for in the project budget appear, which can be both current and investment in nature. Such costs are due to changes in transport and logistics routes, an increase in the terms of creation and development of imported technologies.

Ключові слова: будівельна галузь, міжнародне співробітництво, механізм державного регулювання, інноваційний розвиток, стійке функціонування, проектне управління.

Key words: construction industry, international cooperation, mechanism of state regulation, innovative development, sustainable functioning, project management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Інтенсивний шлях розвитку економіки країни можливий тільки з використанням досягнень науково-технічного прогресу. Розробка та впровадження інновацій у будівельній галузі України є в останні роки одним із перспективних напрямів науково-технічної та виробничої діяльності. Інноваційне міжнародне співробітництво у будівництві дають змогу підвищити ефективність виробництва, покращити якість будівництва, сприяють економії ресурсів, зниженню витрат на експлуатацію будівель та вирішенню соціальних проблем населення, насамперед за рахунок забезпечення українців житлом, яке було зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру.

Невід'ємною складовою міжнародної економічної діяльності вітчизняної будівельної галузі є розробка та реалізація міжнародних проектів, що різняться за типами, масштабом та складністю. Тому ключовим фактором успішної діяльності будівельної галузі стає ефективна реалізація інноваційних міжнародних проектів у виробничій сфері. У зв'язку з цим будівельна галузь, яка реалізує міжнародні проекти, стикається з потребою розробки методології управління міжнародними проектами, використання якої сприяє найкращому досягненню поставленої мети.

В даний час оцінка ефективності інноваційних міжнародних проектів проводиться аналогічно оцінці інвестиційних проектів, як правило, на основі Методичних рекомендацій з оцінки ефективності інвестиційних проектів. На даний момент не повністю враховуються всі особливості інновацій та не існує єдиної методики оцінки ефективності інноваційних проектів, що дозволяє з урахуванням їхньої специфіки зробити її повно та достовірно.

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Необхідність врахування інноваційного аспекту в управлінні проектною діяльністю відзначається як за-

рубіжними так і вітчизняними авторами, а саме в працях: І. Ансоффа, О. Амоші, В. Геєця, М. Долішнього, А. Кузнєцової, С. Онишка, М. Портера, Л. Федулової, Й. Шумпетера. У процесі розробки та здійснення міжнародних проектів, як правило, залучено кілька учасників, включаючи постачальників ресурсів, споживачів, різні категорії інвесторів тощо. При виконанні цих розрахунків необхідно аналізувати такі фактори, як динаміка та наслідки настання ризиків міжнародного проекту, потенційні зміни умов його реалізації та переваг учасників проекту тощо. Аналіз наукових праць свідчить про необхідність створення сприятливих умов для інноваційної діяльності підприємств будівельної галузі під впливом внутрішніх та зовнішніх викликів. Окрім того, деякі питання щодо визначення напрямів інноваційного розвитку підприємств будівельної галузі досі залишаються не вирішеними.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ

Проаналізувати теоретичні засади та практичний досвід реалізації проектного підходу до державного регулювання міжнародного співробітництва в будівельній галузі на інноваційній основі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Визначаючи параметри міжнародних проектів, що здійснюються підприємствами будівельної галузі, необхідно брати до уваги, що здійснення цієї категорії проектів відбувається в умовах невизначеності, ризику та впливу негативних впливів довкілля. У проектній стратегії ці обставини враховуються шляхом запровадження обмежень на ресурсне забезпечення та терміни виконання проектів. Крім того, міжнародні проекти, що

реалізуються вітчизняними будівельними компаніями, часто відрізняються підвищеним рівнем складності внаслідок їхнього інноваційного характеру.

Дослідження проектних управлінських методик показав, що такі методики, як РМВОК та ОРМММ забезпечують комплексний підхід до управління проектами на всіх етапах їх життєвого циклу [3, 5, 8]. Дослідження факторів зовнішнього та внутрішнього оточення проекту, а також механізмів управління ризиками та комунікаціями наголошують на важливості врахування різних аспектів для успішної реалізації проектів у виробничій сфері будівельної галузі [9].

Використання міжнародних стандартів, що відображають особливості організації управління проектами, дає можливість галузі будівництва, що реалізує в рамках міжнародного співробітництва у виробничій сфері, виявити проблемні сфери галузі та визначити стратегічні напрями проектної діяльності [1, 2, 4].

Представлена у стандарті модель не тільки відображає сукупність знань, заснованих на передових практиках управління проектами, які дають змогу визначити рівень зрілості проектного управління, але й пропонує різноманітні способи поліпшення процесів управління проектами, які створені задля досягнення вищого рівня зрілості. В базі кращих практик бізнес-процеси поділені на чотири категорії: стандартизовані, вимірювані, керовані та оптимізовані. Це забезпечує комплексний підхід до управління проектами та їх поетапного покращення. Крім того, у рамках бази кращих практик враховано організаційні можливості, які є невід'ємними для вітчизняної галузі будівництва, що реалізують міжнародні проекти. Ці організаційні можливості є ключовими елементами, які необхідні підтримки актуальності бізнес-процесів, забезпечуючи ефективне управління міжнародними проектами, які реалізуються підприємствами будівельної галузі.

Аналіз практичного досвіду організації вітчизняними будівельними підприємствами на прикладі реалізації міжнародних проектів з європейськими партнерами показав, що у механізмах проектного управління значною мірою використовуються постулати, викладені у керівництві РМВОК та ОРМММ. Міжнародні проекти, що реалізуються у будівельній галузі, за участю європейських дуже багатогранні і охоплюють різні сфери галузі, а саме: розбудова розумних міст та глобальна урбанізація; енергоефективне будівництво (плюс, нульові та пасивні будинки); озеленення будівель та міський мікроклімат; відновлювані джерела енергії (сонячна, фотовольтанічна, геотермальна тощо); екологічні та низькоємні будівельні матеріали, включаючи ресайклінг та здорове житло тощо.

Європейські компанії, отримуючи доступ до вітчизняних розробок у сфері будівництва, мають можливість здійснювати їхній трансфер у різні галузі промисловості. При цьому, активна участь вітчизняної будівельної галузі у міжнародному співробітництві зумовлена низкою чинників. По-перше, Україна, маючи вигідне географічне положення, є сполучною ланкою між євразійськими країнами та зацікавлена в імпорті товарів та просуванні своєї продукції з використанням нових транспортних коридорів на світові ринки. По-друге, вітчизняна галузь будівництва має високоякісний людський капітал, який в умовах цифровізації поряд з інформаційним капіталом стає ключовим джерелом ефективної реалізації проекту.

У цій ситуації ключовими чинниками успішної реалізації міжнародних проектів є конкурентні переваги його учасників. Конкурентні переваги вітчизняної будівельної галузі, полягають у можливості вкладення в проект не лише великих обсягів матеріальних та енергетичних ресурсів, а й інноваційних технологій. Поєднання конкурентних переваг українських і європейських учасників, включаючи високий інвестиційний потенціал останніх та їх виробничі можливості, що дають змогу повноцінно завантажити транспортні маршрути, що створюються, забезпечать ефект синергії та ефективність проекту.

Для міжнародних проектів, що реалізуються вітчизняними підприємствами будівельної галузі, характерна поява різних специфічних ризиків. Зокрема, при реалізації проекту який передбачає створення нових транспортно-логістичних коридорів, можуть виникнути такі специфічні ризики, як логістичні, технологічні, інтелектуальні тощо.

Так перехід вітчизняної будівельної галузі на використання матеріалів, комплектуючих і запасних частин іноземних виробників, і навіть збільшення "плеча" їх доставки призводить до виникнення логістичних ризиків. З використанням вітчизняної будівельної галузі нових виробничих технологій, створених разом із партнерами, виникають технологічні ризики. При реалізації міжнародних проектів на спільних підприємствах, з'являються інтелектуальні ризики, пов'язані з особливостями управління людським капіталом міжнародних трудових колективів.

У цьому стає актуальною розробка комплексу методів управління міжнародними проектами, реалізованими вітчизняною будівельною галуззю. Ці методи, не порушуючи баланс інтересів учасників, повинні забезпечити найкращу реалізацію проектів, мінімізуючи негативні наслідки настання можливих ризиків і відхилень фактичних показників проектів від планованих значень.

З метою вирішення поставленого завдання необхідно провести аналіз організаційного та економічного регуляторного інструментарію, який практично корисний для формування комплексу методів управління міжнародними проектами, що реалізується вітчизняною будівельною галуззю. У процесі аналізу встановлено, що розробці інструментарію, використання якого дає можливість забезпечити підвищення ефективності та результативності функціонування вітчизняної будівельної галузі приділяється досить велика увага.

Вирішенню цього завдання присвячені роботи низки російських дослідників, включаючи Денисенко М. П., Юринець З. В., Кохан М. О., Адамська І., Беззубко Л. В. та низку інших авторів. У роботі [4] Денисенко М. П. представлено організаційно-економічний механізм, який розглядається як сукупність правових норм, організаційних структур, методів управління та регулювання. Розроблений інструментарій забезпечує рішення сукупності завдань вітчизняної будівельної галузі шляхом впливу на чинники ефективності виробництва, його модернізації, конкурентоспроможності, охорони навколишнього середовища проживання і посилення соціальної орієнтації діяльності підприємства.

Щодо підприємств будівельної галузі, які функціонують у складі промислових кластерних структур, виконано класифікацію факторів, що впливають на ефективність використання організаційно-економічного механізму підвищення ефективності господарської діяль-

ності підприємств. Представлений у роботі [4] інструментарій сприймається як складова загального господарського механізму при реалізації взаємозалежних між собою цілей стратегічного і оперативного рівнів управління.

На стратегічному рівні управління пропонується на основі передбачення змін завчасно виявляти ризики зовнішнього середовища з метою превентивної адаптації організаційно-економічного механізму регулювання до нових умов діяльності та забезпечення сталого розвитку підприємств будівельної галузі. На оперативному рівні запропоновано підтримувати оптимальні параметри конкурентоспроможності будівельні підприємства, які гнучко реагують на відхилення.

Організаційно-економічний механізм регулювання запропоновано розглядати, як взаємодіючі між собою елементи організаційного та економічного характеру, що охоплюють організаційну структуру, функції та методи управління, що включають прогнозування, планування, координацію, регулювання, контроль, організацію праці, інформаційне забезпечення та програмно-цільове управління. Основними важелями впливу на економічну ефективність господарської діяльності вітчизняної будівельної галузі запропоновано використовувати нормативи, ціни та тарифи, надбавки, стимули, податки, кредити та інші елементи.

У роботі [5] Кохана М. О. пропонується економічний механізм формування інвестиційної програми наукомістких підприємств. Пріоритети проектів за їх включення до інвестиційної програми нами запропоновано встановлювати з урахуванням ієрархічної системи показників, з допомогою яких виконується оцінка інвестиційних альтернатив. Запропонована система відображає фактори, що впливають на конкурентоспроможність вітчизняної будівельної галузі, її ринкове та фінансово-економічне становище. Процедура відбору проектів для формування інвестиційної програми базується на використанні методу аналізу ієрархій, що дозволяє з метою досягнення високого рівня об'єктивності результату використовувати велику кількість кількісних показників. Як критерій включення проекту в інвестиційну програму запропоновано використовувати граничний рівень інтегрального показника ефективності проекту.

При визначенні цього рівня береться до уваги кількість інвестиційних альтернатив та статистичні дані, що відображають успішність діяльності наукомісткого будівельного проекту у сфері реалізації аналогічних проектів. Для цілей формалізації завдання створення інвестиційної програми та вибору оптимального варіанту цієї програми запропоновано використовувати лінійне програмування, формуючи цільову функцію моделі на основі інтегральних показників ефективності проектів, а як обмеження враховувати фінансові можливості підприємства.

Запропонований Коханом М. О. алгоритм формування пріоритетів проектів та послідовності їх реалізації дозволяє наукомісткому проекту будівельного підприємства реалізувати стратегію самофінансування інвестиційної діяльності [5], оскільки в цьому випадку необхідний обсяг інвестиційних ресурсів створюється за рахунок чистого прибутку від реалізації проектів із вищим пріоритетом ефективності.

У роботі [1] Адамської І. пропонується концептуальна модель та побудований на її основі механізм оцінки стратегічної ефективності проектів, що реалізуються

підприємствами будівельної галузі у сфері створення та виробництва продукції при виробництві якої використовується сукупність високих технологій, що часто відрізняються високою науковістю. Адамська І. в роботі [1] механізми для розрахунку показника стратегічної ефективності проектів, що реалізуються в будівельній галузі, ґрунтуються на дослідженні рівнів розвитку структурних складових ключового показника ефективності, що реалізуються.

При виконанні оцінки стратегічної ефективності проекту, що реалізується у сфері створення та виробництва високотехнологічної продукції, автором враховуються різні ризики. Це стосується ризику країни, а також ризиків, що впливають на формування та реалізацію потенціалу будівельної галузі. За твердженням автора такий підхід дає змогу, по-перше, підвищити якість управлінських рішень, що приймаються на стратегічному рівні планування, враховуючи сформовані на підприємствах бізнес процеси та особливості внутрішньогалузевої організації виробництва технологічної продукції, а по-друге, прогнозувати динаміку цінності проекту.

У роботі [7] Беззубко Л.В. запропоновано методичний інструментарій впливу на стратегічну привабливість підприємств будівельної галузі, для реалізації якого автор у рамках системи управління підприємством пропонує використовувати ряд підсистем, включаючи керуючу, чинну та керовану підсистеми. Розроблений підхід реалізується у вигляді процедур, що циклічно повторюються, що дають змогу у рамках реалізованих проектів гармонізувати фінансово-економічні інтереси інвесторів і підприємства.

На основі запропонованого підходу автором стосовно підприємств будівельної галузі розроблено теоретичні підходи до управління інвестиційними аспектами діяльності цієї сфери. Створена модель, базуючись на інструментах портфельного аналізу, дає змогу вибрати найкращу технологію управління стратегічною привабливістю. Залучення інструментарію портфельного аналізу, адаптованого до завдань управління стратегічною привабливістю підприємств будівельної галузі дає змогу виявити ключові фактори. Автор доводить, що ці ключові чинники дають змогу ефективно підвищувати рівень стратегічної привабливості таких підприємств.

Запропонована у роботі [7] Беззубко Л.В. система управління, відповідає вимогам теорії систем, відбиває процес переходу інвестиційної привабливості підприємств будівельної галузі з поточного стану на задане. Це здійснюється за допомогою вбудованого в систему управління механізму, що відображає взаємозв'язок етапів залучення інвесторів та трансформації станів, у яких перебуває інвестиційна привабливість підприємства. Як фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств, автор виділяє інвестиційний потенціал підприємства та інтегральний ризик підприємства.

Представлена в роботі [7] Беззубко Л.В. аналітична модель вибору стратегії управління інвестиційною привабливістю підприємств будівельної галузі дає можливість зі списку запропонованих стратегій, використовуючи метод аналізу ієрархій, вибрати найкращий варіант стратегії переходу інвестиційної привабливості у заданий стан. Автор доводить, що подібний підхід до управління підприємствами як складної організаційно-

виробничої системи дозволяє забезпечити необхідний рівень ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, розглянуті у процесі аналізу організаційні та економічні регуляторні інструменти неспроможні у повному обсязі використовуватися з метою управління міжнародними проектами, реалізованими суб'єктами господарювання вітчизняної будівельної галузі. Це пов'язано з низкою причин. По-перше, з появою у сфері управління міжнародними проектами специфічних ризиків. Подібні ризики формуються під впливом макроекономічної ситуації, зокрема вони багато в чому зумовлені зміною вектора міжнародного співробітництва. Це призводить до виникнення логістичних, виробничо-технологічних, інтелектуальних, екологічних та інших видів ризиків. По-друге, відбувається посилення ролі людського та інформаційного капіталу у забезпеченні високих кінцевих результатів міжнародних проектів. По-третє, під час реалізації міжнародних проектів з'являються критичні відхилення фактичних параметрів проекту від запланованих значень. Це може бути зміна термінів реалізації проекту та його бюджету внаслідок появи ризиків та впливів, що обурюють. Отже, у міжнародному проекті, що реалізується у будівельній галузі, з'являються не передбачені бюджетом проекту додаткові витрати, які можуть мати як поточний, так й інвестиційний характер. Такі витрати зумовлені зміною транспортно-логістичних маршрутів, збільшенням термінів створення та освоєння імпортованих технологій тощо.

Література:

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. Галицький економічний вісник, № 5 (60) 2019. С. 7—15.
2. Антохов А.А. Інноваційний розвиток економіки України через призму зарубіжного досвіду. Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць. 2015. № 2 (5). С. 7.
3. Бурмака М.М., Бурмака Т.М. Управління розвитком підприємства (на прикладі підприємств будівельної галузі): монографія / Харків: ХНАДУ, 2011. 204 с.
4. Денисенко М. П., Юринець З. В. Система управління ризиковими ситуаціями в умовах підвищення інвестиційної привабливості та безпеки бізнесу. Економіка та держава. 2022. № 9. С. 4—7.
5. Денисенко М. П., Юринець З. В., Юринець Р. В., Кохан М. О., Конкурентоспроможність підприємництва в умовах інноваційно-інвестиційної модернізації економіки. Економіка та держава. 2020. № 4. С. 19—24. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2020/5.pdf
6. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 9—10. С. 30—38.
7. Дорофійенко В.В., Беззубко Л.В. Менеджмент в будівництві: регіональний аспект: монографія. Макеевка: ДонГАСА, 2004. 269 с.
8. Драган І.О. Державне управління розвитком житлово-комунального господарства України: модернізація та ресурсозбереження: монографія / Донецьк: Юго-Восток, 2011. 237 с.

9. Драган І.О., Кучма Ю.В. Реалізація державного регулювання в сфері житлового будівництва: механізм фінансового забезпечення. Науковий вісник Академії муніципального управління (Серія "Управління"). Вип. 3. К.: Академія муніципального управління, 2016. С. 16—26.

10. Драган І.В. Особливості інноваційно-інвестиційної діяльності в умовах трансформаційних перетворень національної економіки. Продуктивні сили і регіональна економіка: збірник наукових праць: у 2 ч. / РВПС України НАН України. К.: РВПС України НАН України, 2010. Ч.1. С. 110—111.

References:

1. Adams'ka, I. (2019), "Current state and development trends of the construction industry of Ukraine", *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*, vol. 5 (60), pp. 7—15.
2. Antokhov, A.A. (2015), "Innovative development of the economy of Ukraine through the prism of foreign experience", *Naukovyj visnyk MNU im. V.O. Sukhomlyn's'koho: zb. nauk. prats'*, vol. 2 (5), pp. 7.
3. Burmaka, M.M. and Burmaka, T.M. (2011), *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva (na prykladi pidpriemstv budiveln'noi haluzi)* [Enterprise development management (on the example of enterprises in the construction industry)], KhNADU, Kharkiv, Ukraine.
4. Denysenko, M. P. and Yurynets', Z. V. (2022), "System of managing risk situations in conditions of increasing investment attractiveness and business security", *Ekonomikata derzhava*, vol. 9, pp. 4—7.
5. Denysenko, M. P., Yurynets', Z. V., Yurynets', R. V. and Kokhan, M. O. (2020), "Competitiveness of entrepreneurship in conditions of innovation-investment modernization of the economy", *Ekonomka ta derzhava*, vol. 4, pp. 19—24, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2020/5.pdf (Accessed 15 March 2024).
6. Didur, K.M. (2022), "The essence, classification and structure of investment and innovation activity of the enterprise", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 9—10, pp. 30—38.
7. Dorofienko, V. V. and Bezzubko, L. V. (2004), *Menedzhment v stroitel'stve: regional'nyy aspekt* [Management in construction: a regional aspect], DonGASA, Makeevka, Ukraine.
8. Drahan, I.O. (2011), *Derzhavne upravlinnia rozvytkom zhytlovo-komunal'noho hospodarstva Ukrainy: modernizatsiia ta resursozberezhennia* [State management of the development of the housing and communal economy of Ukraine: modernization and resource conservation], Yuho-Vostok, Donetsk, Ukraine.
9. Drahan, I.O. and Kuchma, Yu.V. (2016), "Implementation of state regulation in the field of housing construction: the mechanism of financial support", *Naukovyj visnyk Akademii munitsypal'noho upravlinnia (Seriiia "Upravlinnia")*, vol. 3, pp. 16—26.
10. Drahan, I.V. (2010), "Peculiarities of innovation and investment activity in the conditions of transformative transformations of the national economy" *Produktivni syly i rehional'na ekonomika: zbirnyk naukovykh prats': u 2 ch.* [Productive forces and regional economy: collection of scientific works: in 2 vol.], Ch.1, RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, pp.110—111.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2024 р.